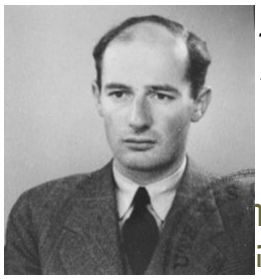
יום ב', ג' בשבט תשס"ז (22 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

*היום, **ג' בשבט**, נעלמו עקבותיו של **ראול ולנברג**, שעשה גדולות להצלת שארית הפליטה של יהודי הונגריה בימי החורבן באירופה במלה"ע ה-II. הוא נראה לאחרונה באזור בודפשט לפני שנאסר ע"י הסובייטים ונעלם. מחסידי אומות העולם היה.* [http://www.daat.ac.il/daat/hungary/pirkey/11.htm]

שוודיה היתה מדינה ניטראלית במלחמה. היא היתה מוקפת ארצות שנכבשו בידי הגרמנים, וניסתה לשמור עצמה מחוץ למעגל המלחמה. היא מכרה לגרמנים במשך המלחמה עפרות ברזל, מהם יוצרו התותחים הגרמנים, וכן מיסבי כדורים. לאחר סיפוח אוסטריה לרייך השלישי, וכשלון **ועידת אוויאן** שניסתה לעזור לפליטים, הטילו השוודים הגבלות על כניסת מהגרים יהודים, ובמיוחד לאלה שהדרכון שלהם מוחתם באות ג'יי**(J)** - יהודי. (גם שוויץ אסרה כניסת יהודים לתחומה.)

בחורף 1942-1943 החל שינוי במדיניותה של שוודיה כלפי הפליטים היהודים. תחילה נקלטו בשוודיה פליטים מנורבגיה שכנתה. לאחר מכן אפשרו לחזור לשוודיה ליהודים שיכלו לטעון לקשרי משפחה או קשרים אחרים עם אזרחי הארץ. ככל שהידיעות על השמדת היהודים גברו, כן הוכיחה שוודיה סולידאריות ונכונות לסיוע כלפי יהודים תושבי המדינות השכנות. לאחר פלישת בנות הברית לנורמנדיה - 6.6.44 - היתה שוודיה מעונינת, כמו מדינות רבות אחרות, להראות כי היא בצד בנות הברית במלחמה.

פנייתו של מלך שוודיה להוראטי להפסיק את השילוחים לאושוויץ גרמה - בין שאר הפניות - להפסקת השילוחים בראשית יולי 44'. החלטה זו גרמה למאמצים של הנציגויות הנייטרליות להציל את יהודי בודפסט.

לאור החמרת המצב הורשתה הצירות השוודית בבודפסט להוציא דרכונים זמניים עבור קרובים של אזרחי שוודיה בהונגריה. זה היה נוסח הדרכון:

> בכך אנו מאשרים שקרוביו של פלוני אלמוני המתגוררים בשוודיה פנו לרשויות המוסמכות בבקשה להעניק לו אזרחות שוודית. החלטה בנידון צפויה בקרוב. על כן קוראת הצירות לרשויות האזרחיות והצבאיות להתחשב. התחשבות נאותה בעניין הנ"ל בכל פעולה הנוגעת לאיש האמור.

נתברר כי תעודה זו מצליחה להציל את בעליה. הצירות השוודית היתה עסוקה יום ולילה בהנפקת תעודות כאלה, והם בקשו שיבוא משוודיה מישהו שיעסוק במיוחד בנושא הדרכונים. האיש שנבחר לצאת לבודפסט היה **ראול ולנברג**. צעיר בן 23, בן למשפחה מיוחדת ששירתה את המדינה דורות. רווק היה, בעל ניסיון במסחר, אך לא היה קשור לכל פעילות רשמית של מדינתו. הוא דרש סמכויות מפורשות ויוצאות דופן, שהמשרד אישר אותן:

1. **יד חופשית** בהצלה, ורשות להשתמש במתן שוחד.
2. **רשות לחזור** לשטוקהולם לצורך דיונים בלא לקבל רשות לכך.
3. **שליחותו תמומן** על ידי הארגונים היהודים בארה"ב, ואם יחסר כסף יוכל לפתוח במגבית בשוודיה.
4. **ימונה לו מזכיר** במשכורת של 2.000 כתר (כ- 400 דולר).
5. **רשות להשתמש** ברשת המודיעין של בעלות הברית.
7. **רשות לתת** לאנשים **מקלט** בבניין הצירות ולהוציא תעודות חסות.
8. **רשות להיפגש** על ראש ממשלת הונגריה סטויאי ועם הציר הוראטי. [ההמשך, בע"ה, מחר...]